

Силабус курсу

Актуальні проблеми української літератури

Ступінь вищої освіти – доктор філософії (PhD)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Освітньо-наукова програма «Філологія»

Рік підготовки – 1, семестр – 1

Компонент освітньої програми: обов'язкова дисципліна

Кількість кредитів – 4

Дні занять: понеділок, 12.45-14.05, вівторок, 14.20-15.40, ауд. 55

Консультації: четвер, 14.05, ауд. 55

Мова викладання: українська

Керівник курсу

Доктор філологічних наук, професор Ткачук Микола Платонович

Кандидат філологічних наук, доцент Бородіца Світлана Василівна

Контактна інформація: boroditsa_s@ukr.net

Опис дисципліни

Сучасне українське літературознавство актуалізує проблему тотожності-ідентичності української літератури в синхронному та діахронному вимірах. Відтак особливо вагомим стає питання динаміки змін на макро- і мікрорівнях, що визначили формування національної моделі буття українського письменства. Мета дисципліни «Актуальні проблеми української літератури»:

- систематизувати знання про українську літературу як комплексний культурно-естетичний та суспільний код;
- узагальнити розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану українського літературного дискурсу через засвоєння сучасних літературознавчих концепцій та термінології;
- аналізувати літературні явища крізь призму фундаментальних літературознавчих методів (культурно-історичний, порівняльний, структурно-типологічний, проблемно-тематичний та ін.), класичних та новітніх дослідницьких підходів (герменевтичний, наратологічний, психоаналітичний, антропологічний та ін.);
- удосконалити вміння обґрунтовувати актуальні літературні проблеми через осмислення їх джерел, чинників впливу, тенденцій розвитку, а також за допомогою пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел;
- спонукати до розвитку абстрактного мислення, генерування нових ідей в ході викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».

Навчальний контент

Години			Тема	Результати навчання	Завдання
лекції	семінари	сам. робота			
Змістовий модуль 1					
Проблеми реінтерпретації історії української літератури					
2	2	10	1. Герменевтичні аспекти українського	Знати основні класичні та новітні філологічні концепції,	Питання для обговорення, дискусія,

			письменства XIX-XX ст.	фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження. Опанувати практичні навички герменевтичного аналізу кращих зразків української інтелектуальної прози XIX-XX ст.	виконання практичних завдань (інтерпретація текстів).
2	8	10	2. Гендерний дискурс української літератури XIX-XX ст.	Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію. Знати гендерну специфіку модернізаційних процесів, біологічні й соціальні чинники гендерної ідентифікації в українській літературі.	Питання для обговорення, виконання практичних завдань (аналіз текстів), робота в малих групах.
2	2	5	3. Аксиологічні виміри української літератури.	Уміти застосовувати ціннісний підхід під час аналізу знакових художніх творів української літератури як систему смислових засад людської екзистенції, що мотивують і скеровують життя головного персонажа. Розуміти і трактувати літературу як особливий художньо-естетичний тип пізнання дійсності, що відтворює ціннісні феномени, зокрема аксиологічні відношення (істинне-хибне, вічне-минуле, загальне-індивідуальне та ін.).	Питання для обговорення, дискусія, виконання практичних завдань (інтерпретація текстів).
2	2	5	4. Проблема автора в українській літературі.	Обирати адекватну предметові філологічного дослідження методологію,	Питання для обговорення, виконання практичних завдань

				запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології. Знати поняття «образ автора», осмислити концепцію інтегрованого підходу до образу автора; визначати особливості образу автора в різножанрових текстах та в «літературі факту».	(аналіз текстів).
2	2	10	5. Основні тенденції та явища сучасної української літератури.	Знати основні тенденції та явища сучасного літературного процесу, насамперед найбільш знакові в сучасному українському літературному дискурсі прозові, поетичні, драматургічні тексти. Уміти аргументувати процес ідеологічних, поетикальних, жанрових трансформацій та відстоювати власні погляди на глибинні коди літературних текстів.	Питання для обговорення, виконання практичних завдань (аналіз репрезентативних явищ авангардної лірики, постмодерністської прози та драматургії).
<p align="center">Змістовий модуль 2</p> <p align="center">Національно-культурна ідентичність в українській літературі</p>					
2	2	10	6. Національний аспект ідентичності в українській літературі XIX-XX ст.	Знати поняття «національна ідентичність», «національна пам'ять», «нація» та ін. Аналізувати українську поезію, прозу, драму XIX-XX ст., які пропонують проекти національної та культурної ідентичностей.	Питання, обговорення, виконання практичних завдань (аналіз текстів).
2	2	5	7. Ідея національного самоусвідомлення в західноукраїнських модерністських текстах 1920-1930-х рр.	Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та	Питання для обговорення, дискусія, виконання практичних завдань (аналіз модерністських текстів).

				експериментальних методів. У синхронній перспективі обґрунтовувати, як ідея національного самоусвідомлення актуалізувалася в модерністських текстах 1920-1930-х рр.	1920-1930-х рр.), робота в малих групах.
2	2	5	8. Національна специфіка української літератури другої половини XX ст.	Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію. Презентувати, як національно-культурна ідентичність реалізувалася у творах українських письменників другої половини XX ст.	Питання для обговорення, дискусія, проблемні ситуації, виконання практичних завдань (аналіз текстів).
2	2	10	9. Українська еміграційна література: досвід ідентичності.	Організовувати викладання філологічних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасної вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, використовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності студентів, діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності. Аналізувати різні види репрезентації досвіду переміщеного «Я» та «Іншого» через студії про пам'ять, розуміти, як минуле впливає на конструювання цих категорій та як воно переосмислюється у контексті новітньої літератури.	Питання для обговорення, дискусія, кейси, виконання практичних завдань (аналіз текстів), робота в малих групах.
2	2	10	10. Український	Знати популярні твори	Питання для

			вимір ідентичності сучасного письменства.	сучасних українських авторів, які завоювали чималу читацьку аудиторію, очолюють топи продажів національних мереж книгарень, відзначені преміями (Ю. Винничук, Люко Дашвар, Л. Дереша, М. Дочинець, С. Жадан, О. Забужко, М. Кідрук, Дара Корній, М. Матіос, І. Роздобудько, В. Шкляр та ін.). Виокремлювати й характеризувати індивідуальні та національні особливості постмодерністського мислення українських письменників початку XXI ст.	обговорення, дискусія, проблемні ситуації, виконання практичних завдань (аналіз текстів), есе.
20	20	80	Всього		

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОНП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей.
ЗК 2	Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.
ФК 1	Здобуття глибинних знань у галузі філології, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових філологічних знань, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.
ФК 3	Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.
ФК 4	Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.
	Програмні результати навчання
ПРН 2	Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.
ПРН 3	Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН 4	Обирати адекватну предметові філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.
ПРН 11	Організовувати викладання філологічних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасної вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, використовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності студентів, діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності.

Літературні джерела

1. Андрусів С. Модус національної ідентичності: Львівський текст 30-х років XX ст. Тернопіль: Джура; Львів: Львівський національний ун-т ім. І. Франка, 2000. 340 с.
2. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми: статті та есеї. Київ: Грані-Т, 2013. 548 с.
3. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ: Критика, 2005. 264 с.
4. Єфремов С. Історія українського письменства / фахове редак. і передм. докт. філол. наук, проф. М.К. Наєнка. Київ: Femina, 1995. 685 с. (Друк. за вид.: Єфремов С. Історія українського письменства. Київ-Ляйпціг, 1919 (Вецляр, 1924)).
5. Зеров М. Українське письменство / упоряд. докт. філол. наук Микола Сулима. Київ: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2002. 1300 с.
6. Історія української літератури XX століття: у 2 кн.: навч. посіб. / за ред. В.Г. Дончика. Кн. 1: 1910-1930-ті роки. Київ: Либідь, 1993. 784 с.; Кн. 2 Ч. 2: 1960-1990-ті роки. Київ: Либідь, 1995. 510 с.
7. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / наук. ред. Волков А.Р. та ін. Чернівці: Золоті литаври, 2001. 636 с.
8. Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р.Т. Гром'яка, Ю.І. Коваліва, В.І. Теремка. Київ: Академія, 2006. 752 с.
9. Наєнко М.К. Історія українського літературознавства і критики. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 520 с.
10. Наливайко Д. Теорія літератури й компаративістика. Київ: Києво-Могилянська академія, 2006. 347 с.
11. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: монографія. Київ: Либідь, 1999. 447 с.
12. Поліщук Я. Література як геокультурний проект. Київ: Академвидав, 2008. 304 с.
13. Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. 633 с.
14. Ткаченко А.О. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): підр. для гуманітаріїв. Київ: Правда Ярославичів, 1997. 448 с.
15. Чижевський Д. Історія української літератури (від початків до доби реалізму). Тернопіль: МПП «Презент», ТОВ «Феміна», 1994. 480 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання.** Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- **Політика щодо академічної доброчесності.** Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагіату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. використання мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).

- **Політика щодо відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь у соціальному проєкті) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1. Проблеми реінтерпретації історії української літератури	
Тема 1.	5
Тема 2.	5
Тема 3.	5
Тема 4.	5
Тема 5.	5
Змістовий модуль 2. Національно-культурна ідентичність в українській літературі	
Тема 6.	5
Тема 7.	5
Тема 8.	5
Тема 9.	5
Тема 10.	5
ІНДЗ (есе)	25
Модульний контроль (теми 1-10) – екзамен (тести)	25

Шкала оцінювання студентів

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	задовільно
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним

		курсом
--	--	--------

До силябусу додано такі матеріали:

1. навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, завдання для практичних занять, сформульована тематика ІНДЗ, завдання для модульного контролю);
2. електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.